

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De toekomst van de Nederlandse Antillen in staatsrechtelijke verhouding: een verkenning voor de constitutionele agenda van de 21ste eeuw

Rosheuvel, D.A.

Citation

Rosheuvel, D. A. (2005, May 31). *De toekomst van de Nederlandse Antillen in staatsrechtelijke verhouding: een verkenning voor de constitutionele agenda van de 21ste eeuw*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/2714>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/2714>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

De bestaande bestuurlijke structuur van de Nederlandse Antillen is te zwaar en te gelaagd. Daarom pleit de auteur voor de introductie van een model bestuur op maat voor de Nederlandse Antillen. Hierbij kunnen de eilandsbesturen autonoom beslissen over (beperkte) regelgeving, bestuur en financiën. De belangrijkste beleidsplannen alsmede bestuurlijke afspraken, kunnen worden opgenomen in een convenant.

Allereerst is geschreven over het dekolonisatie proces. Een breuk in het koloniale denken van Nederland was de toespraak van Koningin Wilhelmina in London in 1942, waarin zij sprak van interne zelfstandigheid van de verschillende rijksodelen. Voor het voormalige Indië bleek dit te laat, maar voor de Antillen en Suriname was het een nieuw begin.

Dekolonisatie kan worden gezien als een onvermijdelijk proces met kwetsbare verhoudingen tussen partners. Met de formele verwerving van autonomie stonden gedekoloniseerde landen pas aan het begin van de weg naar de opbouw van een authentieke onafhankelijkheid. Binnen deze landen leefden groepen van mensen samen die nog niet waren samengesmolten tot een echte nationale eenheid.

Daarna is de auteur ingegaan op het Statuut van 1954, de constitutionele basisregeling voor het Koninkrijk der Nederlanden. Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden kan gezien worden als een unieke en aparte structuur in de wereld, en kan als volgt worden omschreven:

“Een overeenkomst die tot stand gekomen is door het vrijwillig samengaan van autonome landen in een boven die landen geplaatst soeverein Koninkrijk, waarbij de organen van het Koninkrijk grotendeels samenvallen met die van het grootste land, op het niveau van het Koninkrijk slechts enkele taken kunnen worden verricht en vanwege het koninkrijk een beperkte invloed kan worden uitgeoefend op het autonome bestuur in de kleine landen.”

Het Statuut is de hoogste wettelijke regeling binnen het Koninkrijk die nog boven de Grondwet staat. Deze gezamenlijke rechtsorde houdt in dat de drie rijksodelen autonoom zijn (artikel 41 van het Statuut), dat wil zeggen dat zij binnen de marges van het Statuut zelfstandigheid bezitten met betrekking tot wetgeving en bestuur. Landsaangelegenheden kunnen zij naar eigen inzicht behartigen. Deze bepaling komt tot uiting in het feit dat de drie landen een eigen staatsinrichting hebben

geformuleerd: in Nederland is dit de Grondwet, in de beide andere landen de Staatsregeling. Het Koninkrijk als geheel is soeverein.

Het Koninkrijk der Nederlanden treedt als subject van volkenrecht op in het internationale verkeer. Op privaatrechtelijk gebied is er echter een ander beeld te zien, namelijk elk van de drie landen bezit rechtspersoonlijkheid.

De volksvertegenwoordiging van de Nederlandse Antillen - de Staten - zijn niet samengesteld volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging van de bevolking, doch volgens een stelsel van vertegenwoordiging van Eilandgebieden, waarvan elk een vast aantal zetels heeft. Verkiezingen in de afzonderlijke eilandgebieden vindt wel plaats overeenkomstig het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. De samenstelling van de Staten wijkt echter ver af van evenredige vertegenwoordiging van het kiezersvolk van de Nederlandse Antillen. Bij de afscheiding van het eilandgebied Aruba is deze afwijking sterker geworden. Tot 1986 (toen kreeg Aruba de status als land binnen het Koninkrijk) was het aantal afgevaardigden van de Eilandgebieden in de Staten als volgt. Curaçao twaalf; Aruba acht, Bonaire één en het Eilandgebied de Bovenwinden ook één. In dit stelsel beschikte Aruba verhoudingsgewijs over een grotere parlementaire stem.

De afscheiding van Aruba ging gepaard met fundamentele wijziging van de zetelverdeling in de Staten. De hoeveelheid zetels bleef weliswaar gelijk, maar het aantal van Curaçao werd uitgebreid van twaalf naar veertien. Bonaire kreeg drie zetels. De Bovenwindse eilanden werden verdeeld in drie Eilandgebieden: Sint-Maarten kreeg drie zetels, Sint-Eustatius en Saba ieder één. Van enige evenredigheid in de vertegenwoordiging van de bevolking was geen sprake meer. Voor de bestuurbaarheid en de bestuurskracht van de Nederlandse Antillen heeft dit zeer ongelukkige gevolgen gehad. De politieke partijen op Curaçao, die regeringsverantwoordelijkheid wilden dragen, zagen zich genoodzaakt coalities aan te gaan met partijen op de kleine eilanden die slechts één of enkele zetels in de Staten hebben.

Eind jaren zestig en begin jaren zeventig kwam er een factor bij die de samenwerkingsrelaties gecompliceerder maakten. Een nieuwe generatie politici begon zich te roeren op de nationale en internationale maatschappij en de politieke verhoudingen ter discussie stelden. De emancipatiedrang en de cultuuromslag hebben hun uitwerking niet gemist. Dit alles, gevoegd bij de ernstige ordeverstoring in 1969 in Suriname en op Curaçao, had belangrijke gevolgen voor de bestuurlijke verhoudingen in Suriname en het Koninkrijk. Enerzijds was daar het streven van

Nederland om de overzeese gebiedsdelen zo spoedig mogelijk onafhankelijk te laten worden om zo af te komen van de stempel van koloniale mogendheid. Anderzijds was daar de drang van de overzeese gebiedsdelen om het zo begeerde zelfbeschikkingsrecht uit te oefenen op een zodanige wijze waarop zij dat wensten.

In de jaren '70 ging Nederland ervan uit dat bepaalde vormen van autonomie automatisch tot de onafhankelijkheid van de West moesten leiden. In 1975 resulteerde dit proces onverwacht snel in de vorm van de onafhankelijkheid van Suriname. Het idee om een referendum te houden kwam toen niet op. Geconstateerd wordt dat er besluiten zijn genomen die als overhaast kunnen worden genoemd en niet in alle details op de gevolgen waren voorbereid. Anders dan Suriname bleken de Nederlandse Antillen (inclusief Aruba) geen behoefte te voelen aan onafhankelijkheid. Wel werd er ruimte gecreëerd voor opvattingen over de wijze waarop het zelfbeschikkingsrecht kon worden gehanteerd. Het zelfbeschikkingsrecht hield in dat elk eiland van de Nederlandse Antillen kon opteren voor de status van land binnen het Koninkrijk. In het verlengde van deze ruime werd Aruba in 1983 gedwongen de onafhankelijkheid te accepteren als het uit het verband van de Nederlandse Antillen wilde stappen. Als overgang naar de onafhankelijkheid van Aruba werd aan dit eiland een Status Aparte verleend. Aruba ging als zelfstandig land verder binnen het Koninkrijk. Met de Status Aparte van Aruba kwam het voortbestaan van de Nederlandse Antillen (de vijf overgebleven eilanden) steeds meer onder druk te staan. Er ontstonden groepen van politici die het zelfbeschikkingsrecht van elk van de vijf eilanden afzonderlijk claimden. Verrassend was dat de bevolking in 1993 en 1994 in referenda, gehouden op de eilanden, kozen voor behoud van het Land bestaande uit de vijf eilanden en voor behoud van het Koninkrijksverband. Degene die gedacht had dat deze uitkomst voor enige jaren rust zou brengen op het constitutioneel gebied, kwam bedrogen uit.

Het beleid, dat is vastgelegd in de nota "Toekomst in Samenwerking", richt zich op de versterking van de deugdelijkheid en effectiviteit van het openbaar bestuur en het overheidsbeleid van de Koninkrijkspartners overzee. Door middel van een groeiend accent op programmafinanciering beoogt Nederland bij te dragen aan de eigen verantwoordelijkheid van de ontvangende landen.

In 1999 hebben de coalitiepartijen binnen de Nederlands - Antilliaanse regering een regeerakkoord gesloten waarin maatregelen zijn opgenomen om de economische situatie op de Nederlandse Antillen te verbeteren. Het IMF heeft aangegeven welke prioriteiten door de Nederlands - Antilliaanse regering zouden moeten worden

uitgevoerd om de totstandkoming van een strategisch Aanpassingsprogramma mogelijk te maken. Indien deze prioriteiten worden uitgevoerd, kan op advies van het IMF een programma worden opgesteld. De Nederlandse regering is bereid het herstelbeleid van de Nederlandse Antillen te ondersteunen door middel van een aanvullend steunpakket waarvan de omvang en samenstelling mede op grond van advisering door het IMF zullen worden vastgesteld.

Het Nederlands - Antilliaans parlement is in juli 2000 akkoord gegaan met de invoering van een Machtigingswet. Met deze wet wil het kabinet - Pourier proberen de Nederlands - Antilliaanse economie uit het slop te halen. Zoals ik kenbaar maakte is het instellen van een Machtigingswet geen primeur binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

De auteur is van mening dat het instellen van een Machtigingswet niet ondemocratisch genoemd kan worden.

De reden hiervan is dat de Staatsregeling het mogelijk maakt om een dergelijke maatregel te nemen. De Staten van de Nederlandse Antillen hebben de Machtigingswet zelf goedgekeurd. Derhalve is deze actie dus constitutioneel gezien volledig in orde.

Eén van de belangrijkste aspecten op het gebied van buitenlandse betrekkingen zijn de verdragen. Verdragen worden gesloten met het gehele Koninkrijk, omdat het Koninkrijk deelneemt aan activiteiten op het internationaal gebied. Omdat het Koninkrijk staatkundig gezien een rechtsorde is van verschillende rechtssystemen verschilt ook de territoriale gelding van verdragen. Een verdrag kan gelden voor het Nederlandse deel, het Antilliaanse deel, het Arubaanse deel of voor het gehele Koninkrijk. Bij de totstandkoming van een verdrag zijn er twee procedures te onderscheiden; de eerste procedure heeft betrekking op de verdrags-onderhandelingen en de tweede heeft betrekking op de goedkeuringsprocedure. De Nederlandse Antillen en Aruba kunnen in de onderhandelingsfase worden betrokken in de voorbereiding van het verdrag, indien de Nederlandse Antillen en Aruba van mening zijn dat het verdrag hen zal raken. Deze landen bezitten een aantal vormen van inspraak.

Bij een multilateraal verdrag kunnen vertegenwoordigers van Arubaanse en de Antilliaanse regering worden toegelaten. Voorts worden Aruba en de Nederlandse Antillen via briefwisseling geïnformeerd over de stand van zaken tijdens de onderhandelingen. Indien de verdragspartners akkoord zijn gegaan met het verdrag, begint de nationale procedure, en ziet er als volgt uit.

De verdragstekst wordt in de Rijksministerraad behandeld, dan volgt de

ondertekening, daaropvolgend wordt er advies bij de Raad van State ingewonnen en tenslotte is de parlementaire goedkeuring.

Wanneer het verdrag voor Aruba en de Nederlandse Antillen zal gaan gelden, wordt het verdrag eveneens goedgekeurd door respectievelijk de Staten van Aruba en de Nederlandse Antillen. Na verlening van de goedkeuring kan het Koninkrijk aan het verdrag worden gebonden. De bekendmaking van verdragen vindt plaats in het Traktatenblad. Indien een verdrag moet worden geïmplementeerd in de wetgeving van het land, is dat een zelfstandige taak van het land zelf.

In beginsel beslissen Aruba en de Nederlandse Antillen zelf over hun verdragsrelaties. Deze landen zijn vrij te bepalen of zij medegelding van een verdrag willen, zolang de verbondenheid van het Koninkrijk niet in gevaar wordt gebracht. Indien er tussen de landen meningsverschillen bestaan omtrent de vraag of medegelding van het verdrag voor Aruba en de Nederlandse Antillen van toepassing is, kan in laatste instantie de conflictenregeling van artikel 12 van het Statuut mogelijk een uitkomst bieden.

Ten aanzien van de statutaire bepalingen over verdragen zijn er twee gebreken te constateren. De eerste is gelegen in de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van afgesloten verdragen. In de praktijk wordt Nederland gezien als verantwoordelijke voor Arubaanse en Antilliaanse schending of niet-naleving van een verdrag, zelfs wanneer het verdrag niet geldt voor het Nederlands grondgebied. In geval van niet-naleving of schending van verdragen wordt het gehele Koninkrijk ter verantwoording geroepen, ongeacht de territoriale gelding. Niettemin is de implementatie van een verdrag een autonome taak van de delen van het Koninkrijk. Het tweede gebrek heeft te maken met de goedkeuringsprocedure. Formeel hebben alleen de Arubaanse en de Antilliaanse regeringen het recht uitdrukkelijke goedkeuring aan te vragen.

De vraag wat de verhoudingen en gevolgen binnen het Koninkrijk voor Aruba en de Nederlandse Antillen zijn als gevolg van de Europese integratie, kan ik het volgende concluderen.

Het Koninkrijk der Nederlanden is een EG-lidstaat en dat heeft zijn invloed op Aruba en de Nederlandse Antillen en het Koninkrijksverband. Het EG-verdrag is alleen maar van toepassing op het grondgebied van het Rijksdeel Nederland. Aruba en de Nederlandse Antillen hebben belang bij de besluitvorming op Europees niveau als gevolg van hun status met de EG. Aruba en de Nederlandse Antillen zijn met de EG verbonden als LGO, waarvoor Deel IV van het EG-verdrag van toepassing

is. Het doel van de associatie is het bevorderen van de economische en sociale ontwikkeling van landen en gebieden overzee en de totstandkoming van nauwe economische betrekkingen tussen die landen en de EG.

Geconcludeerd wordt dat Deel IV van het EG-verdrag de juridische precisie mist, die wel in andere delen van het EG-verdrag aanwezig is. Wat betreft de rechtspositie van de LGO kan worden gesteld dat zij geen “derde staten” zijn maar, ongeacht hun positie naar constitutioneel recht, onderdelen zijn van een lidstaat.

Tot eind jaren tachtig heerste in Nederland de opvatting dat Aruba en de Nederlandse Antillen op korte of lange termijn onafhankelijk zouden worden. Geleidelijk evolueerden in Nederland ideeën over de Nederlandse Antillen. Aruba mocht in het Koninkrijksverband blijven. Op onafhankelijkheid werd niet langer aangedrongen, maar als de eilanden in de West bij het Koninkrijk wilden blijven, zou met het Statuut in de hand de “deugdelijkheid van bestuur” gehandhaafd moeten worden.

Met het aantreden van het kabinet Lubbers kwamen de zaken heel anders te liggen. Er vond een ommezwaai plaats in de opvattingen van Nederland tegenover de rijkdelen overzee. De grote lijnen hiervan werden begin 1990 uitgewerkt in de “Schets van een Gemeenebest voor het Koninkrijk.” De Schets was een idee van de toenmalige Minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse zaken (Hirsch Ballin).

Geconcludeerd kan worden dat het nieuwe uitgangspunt van Nederland was dat er een herstructurering binnen het Antilliaanse staatsverband moest plaatsvinden. Aruba en de Nederlandse Antillen hoefden niet meer onafhankelijk te worden. Onderwerpen als behoorlijk bestuur en rechtshandhaving werden naar voren geschoven. De onafhankelijkheid van Aruba per 1996 was hiermee feitelijk ook van de baan. Het nieuwe uitgangspunt was in feite bedoeld om Aruba en de Nederlandse Antillen zelf in staat te stellen inhoud te geven aan hun autonomie, om het zelfbewustzijn te versterken en het gevoel van zelfredzaamheid te bevorderen. De gevolgen van de nieuwe benadering bleven niet uit. Het eilandgebied Sint-Maarten werd in 1992 onder het hoger toezicht geplaatst van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen om te komen tot deugdelijk en rechtmatig bestuur zoals het Statuut voor het Koninkrijk vereist.

Veel belangrijker is de bestuursstructuur op het eilandgebied Curaçao. Vele jaren wordt geklaagd over de twee bestuurslagen op dit eiland: het Landsbestuur en het bestuur van het Eilandgebied. De aanwezigheid van deze bestuursstructuur leidt

naar mijn mening tot doublures en inefficiëntie. Het streven naar een Status Aparte voor Curaçao vindt mede zijn grond in het bestaan van deze twee bestuurslagen. Die Status Aparte zou betekenen dat Curaçao evenals Aruba de status van Land zou krijgen en een rechtstreekse band met Nederland zou krijgen. De Nederlandse Antillen zouden dan uiteenvallen in een aantal eenheden die niet langer een landsverband vormen.

De onderhandelingen waren zover gevorderd dat de Nederlandse regering, zij het wat schoorvoetend, bereid was in te stemmen met de wensen van de Curaçaose politieke partijen. Dit zou het “begin van het einde” zijn van de Nederlandse Antillen. Nog onduidelijk was de positie van de overige eilanden van de Nederlandse Antillen. Gesproken werd over de constructie van “Koninkrijkseilanden” waarvan de structuur nog niet een duidelijke gestalte had gekregen. Zij zouden niet de status van Land hebben. De eigen bevoegdheden van de organen van de eilanden zouden minder ver gaan dan die van de landen Aruba en (eventueel) Curaçao, zij het dat open werd gelaten of Sint-Maarten niet in de toekomst eveneens een land binnen het Koninkrijk zou worden.

Het in november 1993 gehouden referendum op Curaçao heeft echter tot een uitkomst geleid die in belangrijke mate afwijkt van de tot dusver door de politieke partijen van dit eiland verdedigde visie. Bij het referendum heeft het overwegende deel van de bevolking zich namelijk uitgesproken voor behoud van het landsverband van de Nederlandse Antillen. De idee van de Status Aparte van Curaçao is hiermede afgewezen.

Het uiteenvallen van de Nederlandse Antillen zou voor het moederland een zeer gecompliceerde situatie doen ontstaan. Indien Curaçao de status van Land zou verkrijgen, zou een bevredigende regeling met de overige vier eilanden nauwelijks zijn te verwezenlijken. Wil men niet tot chaotische situaties komen, dan zou de autonomie en het zelfbestuur van deze eilanden niet verder moeten reiken dan die van Nederlandse gemeenten. Wetgeving en bestuur zouden slechts in zeer beperkte mate aan de eigen organen van de eilanden kunnen worden overgelaten en in overwegende mate bij Nederlandse organen moeten berusten. Deze zijn daar echter (nog) niet op ingesteld.

Instandhouding van de Nederlandse Antillen als Land, geassocieerd met het Koninkrijk, is een wenselijke zaak. Niet alleen voor Nederland, maar ook voor de Nederlandse Antillen, hoewel gesteld kan worden dat zij - en zeker de Bovenwindse en Benedenwindse eilanden - niet een “natuurlijke” eenheid vormen. Het samengaan van deze eilanden vindt uitsluitend zijn oorzaak in het koloniale verleden. Toch heeft het landsverband van deze eilanden een lange historie. Reeds in de negentiende eeuw kwam het tot stand en is, behoudens de uittreding van

Aruba, tot dusver in wezen gebleven. Behoud van het landsverband heeft duidelijke voordelen. Sommige eilanden zijn te klein en hebben een te kleine eigen bevolking om als autonoom en zelfbesturend land te kunnen functioneren.

Het is algemeen bekend dat Nederland geen Status Aparte van één of meer eilanden van de Nederlandse Antillen wenst. Dit signaal is afgegeven voordat op Sint-Maarten en Bonaire definitieve besluitvorming over het houden van referenda plaatsvindt en eveneens voordat aan de bevolking voor te leggen opties worden vastgesteld.

De Status Aparte zou betekenen dat een eiland het staatsverband van de Nederlandse Antillen verlaat. Wanneer ervan uitgegaan wordt dat elk eiland het staatsverband verlaat, betekent dit dat elk eiland een volwaardige positie als land verwerft binnen het Koninkrijk op de grondslag van het Statuut. Door de Status Aparte ontstaat een samenwerkingsverband in de vorm van een federatie tussen Nederland en alle eilanden. Dit wil zeggen dat alle eilanden de status van een land krijgen met uitzondering van een aantal bevoegdheden die aan het Koninkrijk toekomen zoals defensie en buitenlandse betrekkingen.

Bekend is dat veranderingen in de verhoudingen tussen Land en eilandgebieden in de eerste plaats dienen plaats te vinden binnen het verband van de Nederlandse Antillen.

De geschiedenis van het Statuut leert dat aanpassing ervan een moeilijk en langdurig proces is. Alle deelnemers aan een Statutendiscussie hebben immers verschillende wensen en uitgangspunten in een dergelijk proces. De auteur is van mening dat een discussie over een herstructurering van het Land de Nederlandse Antillen meer perspectief biedt op een spoedige verbetering van de bestuurlijke situatie.

Bij herstructurering zullen vooral moeten worden tegengegaan de nadelen die zijn verbonden aan de dubbele bestuurslaag. Nagegaan zou moeten worden welke mogelijkheden er zijn voor een efficiëntere besluitvorming en grotere mate van effectiviteit bij de taakuitvoering.

Opvallend is dat veel Antillianen de problemen van de dubbele bestuurslaag erkennen en velen gedachten hebben over herstructurering van de Nederlandse Antillen. Daarbij gaan de gedachten veelal uit naar een decentralisatie van taken en bevoegdheden.

15 december (herdenking Statuutdag) is in Nederland in feite alleen een formeel verplichte “vlagdag.” Op de Nederlandse Antillen is deze dag een zekere feestdag als teken van de toen tenminste verkregen autonomie. De in het Statuut neergelegde

staatkundige structuur was voor het begin van de vijftiger jaren, althans voor het Caribische gebied, vooruitstrevend. In zijn opzet is het Statuut nog steeds uniek, maar deze uniekheid is wel zo specifiek dat ze elders vaak wordt misverstaan, waardoor de staatkundige positie van de Nederlandse Antillen in het algemeen ondergewaardeerd wordt.

Het denken over vernieuwing van het Statuut heeft naar de mening van de auteur te lang stil gestaan. Eerst in verband met de zo noodzakelijke interne discussie op de Nederlandse Antillen over het rapport "Make it Work," een rapport dat inmiddels geheel terzijde is geschoven. Eigenlijk jammer omdat daarin enkele werkbare oplossingen waren gesuggereerd.

De toekomst van de Nederlandse Antillen

Zoals eerder is gezegd maken de Antillen en Aruba sinds 1954 met Nederland deel uit van het Koninkrijk der Nederlanden. De basis van het Koninkrijk is vastgelegd in het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. Dit staatsrechtelijk verband is aangegaan voor onbepaalde tijd. In 1986 kreeg het eilandgebied Aruba de Status Aparte. Deze status leidde niet tot de afgesproken onafhankelijkheid zoals was afgesproken, maar werd omgezet in de status van autonoom land binnen het koninkrijk. De onafhankelijkheid hebben de eilanden binnen het koninkrijk nooit meer aan de orde gesteld.

Het is een publiek geheim dat de vijf Antilliaanse eilanden niet meer met elkaar verder willen. Het zoeken naar een eigen identiteit draagt voor een belangrijk deel bij aan het verlangen om meer eigen verantwoordelijkheden te nemen. Om telkens door Curaçao (landsbestuur) op de vingers te worden getikt, wordt door de eilanden als te bemoederend beschouwd.

Bij de gehouden referenda (Curaçao 1993 en de overige eilanden in 1994) sprak het overgrote deel van de Antilliaanse bevolking zich uit voor een voortbestaan van de Antillen- van- vijf. Dit heeft te betekenen dat er gezamenlijk moet worden gezocht naar oplossingen voor de nog onopgeloste en steeds nieuwe problemen en dient er een werkbare staatkundige vorm van de Nederlandse Antillen te worden geschapen.

Goed bestuur op de Nederlandse Antillen is hard nodig. Als er niet snel wordt overgegaan tot het leveren van bestuurlijk maatwerk zal het huidige systeem van besturen verder op de helling komen wegens afbrokkelend vertrouwen. Door uitblijvende resultaten is het vertrouwen van de burger in de overheid reeds ernstig geschaad.

De auteur pleit voor de introductie van een model bestuur op maat voor de Nederlandse Antillen. Als structurele grondslag voor dit bestuursmodel is de gezamenlijke aanpak van problemen door alle partijen op de eilanden (burgers, bedrijfsleven en instellingen). Deze partijen dragen de verantwoordelijkheid voor het functioneren van het eilandgebied. Gekozen zou kunnen worden voor een decentrale benadering. Decentrale benadering kan hier worden omschreven als het beperkt overhevelen van landsbevoegdheden naar de eilandsbesturen van de Antillen. Hierbij zouden elk van de eilandsbesturen autonoom kunnen beslissen over (beperkte) regelgeving, bestuur en financiën. Ook zou de mogelijkheid kunnen worden gecreëerd dat de eilanden regelingen kunnen aangaan om gemeenschappelijk bepaalde taken uit te voeren.

De belangrijke beleidsplannen kunnen worden vervat in een convenant. In het convenant kunnen bestuurlijke afspraken worden opgenomen. Ook kunnen er in het convenant afspraken worden vastgelegd over ambtelijke en bestuurlijke afspraken om te beoordelen of doelstellingen gehaald worden en zo niet wat daarvan de oorzaak is en hoe het proces bijgestuurd zal moeten worden.

Is de Europese Unie de toekomst voor de Antillen?

In aanloop naar het 50 jarig bestaan van het Statuut is de discussie gestart over de positie van de Nederlandse Antillen en Aruba in de EU. De Nederlandse regering heeft in het regeerakkoord haar voorkeur voor de positie van Ultraperifeer Gebied (UPG) laten blijken. Omdat “toetreding” tot de EU nogal grote consequenties heeft voor de eilanden, maar ook voor de verhoudingen binnen het Koninkrijk, hebben de twee landen (Nederlandse Antillen en Aruba) gemeend om zich intern te beraden alvorens een besluit te nemen. Ook de regering denkt mee in deze problematiek.

De auteur pleit voor het houden van een volksraadpleging op de Nederlandse Antillen voor zowel de staatkundige toekomst en het kiezen van de UPG Nederlandse Antillen.